

# FÖRDJUPNINGSTEMA

## Filmen om Mika och Sara

När barn far illa, kränkningar och mobbning på förskolan

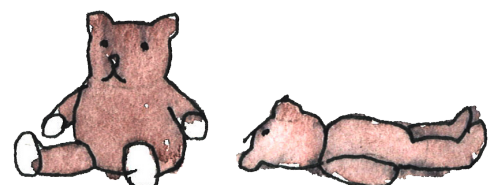
Filmen om Mika och Sara visar en situation i personalrummet där förskolepersonal diskuterar – eller kanske snarare skvallrar – om Mikas mamma, Sara. Vissa av pedagogerna uttrycker sig också nedlåtande om Mika. Scenen efter handlar om en situation där en av pedagogerna ska hjälpa Mika med skorna. Pedagogen visar irritation mot Mika och klagar samtidigt på att Mikas mamma har köpt fel sorts skor till sitt barn. Kursdeltagarna ska reflektera och diskutera scenariot i filmen utifrån tema 5 – När barn blir utsatta för våld, kränkningar och mobbning i förskolan.

Syfte och mål med scenariot

Syftet med att diskutera det här scenariot är att deltagarna ska

- diskutera och reflektera över vad kränkningar och dåligt bemötande mot ett barn kan vara
- diskutera hur de som pedagoger kan bemöta en kollega som bryter mot förskolans värdegrund när det gäller attityd och förhållningssätt mot barn
- tillämpa sina inhämtade kunskaper om vad kränkningar och ett dåligt bemötande mot ett barn kan vara
- tillämpa sina inhämtade kunskaper om när pedagogers attityd och förhållningssätt mot barn, omsorgspersoner och arbetskamrater bryter mot förskolans värdegrund
- tillämpa sina inhämtade kunskaper om tystnadskultur
- dela med sig av och diskutera sina egna erfarenheter och kunskaper om liknande situationer från förskolan.

Målet med scenariot om Mika och Sara är att ge deltagarna möjlighet att diskutera och reflektera hur de uppfattar och tolkar två situationer som handlar om personalens attityd och förhållningssätt mot Mika och hennes mamma. Centrala begrepp är kränkning, tystnadskultur och värdegrund.



Så här kan du leda diskussionen om scenariot

Förberedelser

Det finns flera sätt att arbeta med scenariot om Mika och Sara. Förbered dig genom att läsa igenom nedanstående förslag. Välj ut det förslag och de frågor som du tycker är mest intressanta och viktiga för dina deltagare, och som blir lagom för den tid som ni har till förfogande.

Förslag fyra består av en mer omfattande uppgift än övriga förslag. Här finns det möjlighet för dina deltagare att arbeta mer konkret med den handlingsplan för diskriminering och kränkning som finns för just er verksamhet. Enligt skollagen ska en sådan handlingsplan finnas i all förskoleverksamhet.

Fundera på om du ska dela upp deltagarna i mindre grupper och hur dessa i så fall ska se ut. Tänk också efter om du tror att det är viktigt att smågrupperna återkopplar gemensamt efter diskussionen och planera hur lång tid varje moment får ta.

Introducera uppgiften och välj diskussionsupplägg

Börja med att visa filmen som tar omkring 1,5 minut. Du kan sedan välja mellan att be gruppen fritt reflektera över vad de har sett, hört eller känt av i situationerna eller ge dem specifika frågor att diskutera. Du hittar olika förslag på frågor under nästa rubrik.

Olika frågeställningar att diskutera

### **Förslag 1**

- Be gruppen fritt reflektera över vad de har sett, hört eller känt av i en eller i båda situationerna.

### **Förslag 2**

Scenen i personalrummet

Be deltagarna fundera på vad som händer i personalrummet? Lyft en eller flera av nedanstående frågor:

- Hur uppfattar ni pedagogernas attityder till Mika och Sara?
- Var går gränsen mellan skvaller och ett oacceptabelt beteende?
- Kränker pedagogerna Mika och Sara trots att de inte är närvarande?
- Har de andra pedagogerna som lyssnar någon skyldighet att agera
  - o direkt i situationen i personalrummet?
  - o i efterhand, till exempel genom att lyfta det som ett problem inom arbetslaget

eller till ledningen?

- Är situationerna i filmen tillräckligt allvarliga för att göra en officiell anmälan till ledningen?

I hallen

- Vad händer i hallen?
  - o Är pedagogens bemötande av Mika acceptabelt?
  - o Kränker pedagogen Mika? Var går gränsen mellan oacceptabelt beteende och en kränkning?
- Hur tror ni att Mika uppfattar pedagogens tillsägelser och det hon säger om mamma Sara?
  - o Vad kan det få för konsekvenser för Mika?
- Finns det några kopplingar mellan situationen i hallen och samtalet i personalrummet? I så fall vilka?
- Är situationen i hallen tillräckligt allvarlig för att göra en anmälan till ledningen?

### **Förslag 3**

Det här förslaget passar bra för dig som vill låta deltagarna arbeta med begreppet tystnadskultur. Börja med att prata om själva begreppet. Förstår alla i gruppen vad det innebär? Betyder det samma sak för alla?

Diskutera scenen i personalrummet:

- Råder det en tystnadskultur i arbetsgruppen?
  - o Om ja, varför?
  - o Om nej, varför?

Fortsätt gärna med att diskutera begreppet tystnadskultur i en vidare mening. Be deltagarna

- definiera vad de menar är en tystnadskultur
- komma med förslag om vad som kännetecknar en arbetsgrupp där det råder en tystnadskultur
- komma med förslag på vad man kan göra i en arbetsgrupp där det finns en tystnadskultur.

### **Förslag 4**

Det kan vara bra att arbeta med frågor om kränkning, diskriminering och mobbning mer konkret – oavsett om det finns problem eller inte med hur personalen bemöter barn och omsorgspersoner inom arbetsgruppen.

Utgå från den handlingsplan mot diskriminering och kränkning som enligt skollagen

måste finnas för all förskoleverksamhet. Ta fram den handlingsplan som gäller för din förskola.

Innan du träffar gruppen är bra om du tar reda på om er handlingsplan är gemensam för alla förskolor i hela kommunen eller om det finns specifika planer för varje område eller förskola. Även inom friskoleverksamheten kan det variera. Hur ni ska arbeta beror nämligen på om dina deltagare har varit delaktiga i att ta fram handlingsplanen eller om det är en plan som de inte varit involverade i.

Förslag på frågor för en grupp som varit delaktiga i att ta fram handlingsplanen

Frågor att diskutera och reflektera om pedagogerna varit delaktiga arbetet med handlingsplanen:

- Känner alla i gruppen till den?
- Om inte, varför? Vad och hur ska ni göra för att den ska användas?
- Arbetar ni efter de riktlinjer, regler och rutiner som ni arbetade fram handlingsplanen?
- Om inte, varför? Vad saknas?
- Behöver handlingsplanen uppdateras?

Var gärna så konkret som möjligt i samtalet:

- Vilka förhållningssätt, attityder och värderingar kring bemötande av barn, omsorgspersoner och annan personal i förskolan har ni som arbetsgrupp?
- Finns det en gemensam värdegrund? Om det finns en: hur väl fungerar den och är den samma som ligger till grund för förskolan?
- Vad är ett kränkande beteende och diskriminering? Vad är ett dåligt bemötande?
- Var går gränsen? Be deltagarna om exempel som kan vara svåra att ta ställning till.

Be deltagarna reflektera över:

- När ska du lyfta ett beteende eller bemötande enskilt med en kollega?
- När ska du lyfta beteende eller bemötanden i arbetsgruppen?
- När ska du gå till rektorn eller ledningen och berätta om ett beteende?

Förslag på frågor för en grupp som har en handlingsplan gemensamt med hela kommunen

Om det är en gemensam handlingsplan som gäller för en hel kommun eller friskoleverksamheten så kan det vara bra att diskutera:

- Hur anpassad är handlingsplanen till just er verksamhet?
- Fungerar den för er verksamhet? Saknas något?

Det kan också vara viktigt att diskutera om det behöver arbetas fram särskilda riktlin-

jer och rutiner för just er verksamhet.

Fortsatt sedan med frågorna i föregående stycke: "Var gärna så konkret som möjligt" och "Be deltagarna reflektera över".

Fånga upp deltagarnas diskussioner och led dem mot uppgiftens syfte och mål  
Var tydlig med att diskussionerna ska handla om när personalens beteende och bemötande kan påverka barn negativt och hur det kan ta sig i uttryck. Det kan vara bra att du, redan innan deltagarna börjar arbeta med scenariot, funderar på om det ska finnas möjlighet att även diskutera frågor som rör sexuella övergrepp eller andra former av våld som barn kan utsättas för i förskolan.

Avsluta diskussionen

Avsluta gärna diskussionen med att göra en runda så att alla i gruppen kommer till tals. Du kan be var och en att lyfta en sak som de tar med sig från diskussionen om scenariot tillbaka till arbetet på förskolan.